

Ministerie van Financiën
t.a.v. de Directeur-generaal Herstelbeleid
de heer F.J. van Diepenbeek
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

datum	ons kenmerk	contactpersoon
26 januari 2023	121147/BT	mw. V. M. Anches
bijlage(n)	uw kenmerk	e-mail
-	2022-0000281612 en 2022-0000324033	vanches@uvw.nl

betreft

Uitvoeringstoets ex-partnerre-
geling en uitvoeringstoets na-
bestaandenregeling KOT

Geachte heer Van Diepenbeek,

In uw brieven van 24 november en 22 december 2022 heeft u ons gevraagd een uitvoeringstoets te doen voor respectievelijk de ex-partnerregeling en de nabestaandenregeling KOT. De regelingen zijn onderdeel van het aanvullend wetsvoorstel Wet hersteloperatie toeslagen. U heeft ons gevraagd om u uiterlijk op 9, respectievelijk 13 januari 2023 te informeren over de resultaten van de toets. Met uw medewerkers hebben we besproken dat deze doorlooptijden voor ons helaas niet haalbaar zijn. Afgesproken is dat we ons zullen inzetten voor het geven van een reactie rond 19 januari 2023. De reactie is op die datum onderhands gedeeld.

Algemeen

Voor de waterschappen is het belangrijk dat de kosten die zij maken en de bedragen die zij kwijtschelden en/of restitueren, worden vergoed. De kosten van de waterschappen worden op dit moment vergoed op basis van de Uitkeringsregeling hersteloperatie kinderopvangtoeslag voor waterschappen (Staatscourant 2022, nr. 9942). Deze regeling voorziet in een vergoeding van kosten voor uitvoering van de huidige regeling voor gedupeerde ouders zelf en de huidige toeslagpartners en zal naar aanleiding van de twee nieuw aangekondigde regelingen dus aangepast moeten worden. Wij gaan er van uit dat deze aanpassing tijdig zal plaatsvinden, zodat de waterschappen zekerheid hebben over het feit dat ook de nieuw te maken kosten vergoed zullen worden. De verantwoordelijkheid voor de vergoedingsregeling ligt bij het ministerie van BZK.

Een tweede algemene opmerking gaat over de gegevensuitwisseling. Deze moet accuraat en betrouwbaar zijn en voor de waterschappen is het zeer belangrijk dat volkomen helder is welk bestand op welke doelgroep betrekking heeft. Behalve bestanden over aanmelders, daadwerkelijk gedupeerde ouders en huidige toeslagpartners, zullen straks namelijk ook bestanden worden uitgewisseld over ex-toeslagpartners en over personen die toeslagpartner waren ten tijde van het overlijden van een aanvrager. In het kader van de duidelijkheid stellen de waterschappen voor dat aan de uit te wisselen bestanden heldere en eenduidige namen worden meegegeven.

Een derde algemene opmerking gaat over de nabestaandenregeling. Wij hebben uit het wetsvoorstel niet kunnen afleiden of de pauzeknop en het wettelijk moratorium wel of niet ook voor nabestaanden gaan gelden. In onze reactie zijn wij er vanuit gegaan dat het wetsvoorstel hierin één lijn trekt met de regeling voor ex-partners.

Een vierde en laatste algemene opmerking is dat wij in deze brief een reactie geven op de beide regelingen gezamenlijk. Opmerkingen die wij over de ex-partnerregeling maken gelden dus ook voor de nabestaandenregeling. Alhoewel de nabestaandenregeling op het eerste gezicht wat complexer lijkt dan de ex-partnerregeling, zal de uitvoering voor de waterschappen grotendeels hetzelfde zijn. Hierbij zijn we er wel vanuit gegaan dat op nabestaanden geen pauzeknop en geen wettelijk moratorium van toepassing is.

Ex-partnerregeling

Wij hebben de ex-partnerregeling aan een aantal organisaties¹ voorgelegd en hen gevraagd de regeling te beoordelen op haalbaarheid en uitvoerbaarheid, onder gebruikmaking van de 11 toetsingscriteria en 2 specifieke vragen die door u zijn meegegeven. Het algemene beeld van de organisaties is dat de uitvoering van de regeling voor ex-partners vanwege de vergelijkbaarheid met de reeds bestaande herstelregeling voor gedupeerde ouders zelf en gezien de ervaringen die in laatstgenoemd traject inmiddels zijn opgedaan, geen grote problemen met zich mee zal brengen. Hierbij gelden op een aantal vlakken wel aandachtspunten en voorwaarden. Deze komen in het vervolg van deze brief, bij de bespreking van de toetsingscriteria en de specifieke vragen, aan de orde.

Toetsingscriteria en specifieke vragen

1. Uitvoerbaarheid

Vanwege de vergelijkbaarheid van de ex-partnerregeling met de bestaande regeling voor gedupeerde ouders en huidige toeslagpartners, is de verwachting dat de regeling uitvoerbaar is. De ex-partnerregeling en, naar wij aannemen, de nabestaandenregeling kennen geen pauzeknop en geen wettelijk moratorium. Dit is een essentieel verschil met de huidige regeling voor gedupeerde ouders en huidige toeslagpartners waar in de uitvoering ook goed rekening mee moet worden gehouden. Vandaar dat het zo belangrijk is dat de juiste bestanden worden uitgewisseld en dat bij de uitwisseling voor de organisaties volkomen helder wordt gemaakt welke bestanden op welke doelgroep betrekking hebben.

2. Handhaafbaarheid

De rol van de waterschappen in de hersteloperatie is kort weergegeven om de onder de reikwijdte van de herstelregeling vallende belastingschulden van gedupeerden kwijt te schelden en om betalingen te restitueren waar dat aan de orde is. De waterschappen gaan pas tot kwijtschelding over wanneer zij van de Belastingdienst/UHT te horen hebben gekregen dat van een ex-partner of nabestaande sprake is. De regeling is vanuit de optiek van de waterschappen handhaafbaar.

3. Haalbaarheid beoogde invoeringsdatum

Alhoewel de infrastructuur en overige ICT-voorzieningen voor de gegevensuitwisseling al aanwezig zijn, moeten er in verband met de ex-partnerregeling en de nabestaandenregeling nieuwe verwerkingsmodules en workflows worden ontwikkeld en ingericht. De nieuwe regelingen zijn immers niet geheel gelijk aan de bestaande regeling (ontbreken pauzeknop en wettelijk moratorium)

---

¹ Het gaat hier zowel om de zelfstandig heffende waterschappen als om een aantal gemeenschappelijke regelingen die namens waterschappen de belastingheffing en -inning verzorgen en nu ook de kwijtschelding van belastingschulden in het kader van de hersteloperatie uitvoeren. In het vervolg van deze brief noemen wij al deze organisaties gemakshalve 'de waterschappen'.

en daar moet rekening mee worden gehouden. De waterschappen zijn voor de benodigde aanpassingen afhankelijk van softwareleveranciers. Of de beoogde invoeringsdatum voor de waterschappen haalbaar is, is dus ook sterk afhankelijk van de beschikbare ruimte bij deze partijen.

4. Effecten voor de doelgroep

De waterschappen hebben aangegeven het lastig te vinden om een reactie op dit toetsingscriterium te geven. De waterschappen kunnen zich voorstellen dat het grote tijdsverloop tussen het moment waarop specifiek de ex-partnerregeling voor het eerst is aangekondigd en het moment van daadwerkelijke invoering, gecombineerd met het feit dat schulden die in 2021 en 2022 eventueel zijn ontstaan niet voor kwijtschelding in aanmerking komen, ertoe kunnen leiden dat het effect van de regeling door de doelgroep niet als optimaal wordt ervaren.

5. Effecten op de benodigde capaciteit

De waterschappen hebben in de toelichting bij het wetsvoorstel kunnen lezen dat de huidige inschatting is dat landelijk tussen de 7.000 en 9.800 personen aan de definitie van ex-partner voldoen. In het geval van overleden ouders gaat het, gemeten vanaf 2005, om een vergelijkbaar aantal. Het gaat in beide gevallen dus om een overzichtelijk aantal personen. De waterschappen geven mede om die reden aan te verwachten dat de effecten op de benodigde capaciteit (aanmaken nieuwe workflow, testen, periodieke verwerking van bestanden, communicatie richting de belanghebbenden, etc.) al met al niet groot zullen zijn. Eén van de grotere waterschappen heeft aangegeven dat het in hun geval naar verwachting om minder dan een halve fte extra zal gaan. Een precieze kwantificering is niet te geven; e.e.a. is namelijk ook afhankelijk van de vraag of in het gebied van het waterschap veel of weinig gedupeerden wonen.

6. Effecten op de uitvoeringskosten en uitvoeringslasten

De uitvoeringskosten zullen toenemen. Het gaat hierbij zowel om de kosten van het uitvoeren van de kwijtscheldingsregeling zelf als om de kosten in de vorm van kwijtgescholden en gerestitueerde bedragen. Voor de vergoeding van deze kosten zullen het Rijk en de Unie van Waterschappen nieuwe afspraken moeten maken. Concreet zal het om een regeling moeten gaan die gelijk is aan de regeling die nu reeds bestaat. Vergoeding van de kosten is voor de waterschappen essentieel. De verantwoordelijkheid voor het opstellen van een vergoedingsregeling ligt bij het ministerie van BZK.

7. Effecten op de regeldruk (administratieve lasten)

De administratieve lasten zullen toenemen. Vooral in gevallen waarin bankrekeningnummers van betrokkenen tussentijds zijn gewijzigd, ex-partners of nabestaanden niet meer in het beheergebied van het waterschap wonen of zelfs naar het buitenland zijn geëmigreerd, zal sprake zijn van een toename van de administratieve lasten.

Een precieze kwantificering is helaas niet te geven.

8. Gevolgen voor de verantwoordings- en beleidsinformatie

De waterschappen en de gemeenschappelijke regelingen moeten bij hun bestuur verantwoording afleggen over de uitvoering van beide regelingen. Ook richting het Rijk moet in het kader van de vergoedingsregeling verantwoording worden afgelegd. Er zal voortaan over meer zaken verantwoording moeten worden afgelegd. De verantwoordings- en beleidsinformatie kan overigens op dezelfde wijze plaatsvinden als nu reeds het geval is voor de gedupeerde ouders zelf en huidige toeslagpartners.

9. Implementatie/risico/control

Als de (interne) processen eenmaal staan en als de gegevensuitwisseling helder en accuraat is, is het 'een kwestie van uitvoeren' en verwachten de waterschappen geen risico's.

10. Communicatie

Ex-partners en nabestaanden zullen door het Rijk goed geïnformeerd moeten worden over de regelingen en de punten waarop zij afwijken van de reeds bestaande regeling voor gedupeerde ouders en de huidige toeslagpartners. De waterschappen denken hierbij vooral aan de communicatie over de reikwijdte van de herstelregeling en het feit dat er voor ex-partners en naar wij aannemen nabestaanden, geen pauzeknop en geen wettelijk moratorium zal gelden. In de eigen communicatie zullen de waterschappen waar nodig naar de berichtgeving van het Rijk verwijzen. Zelf zullen de waterschappen uiteraard contact hebben met ex-partners en nabestaanden over de daadwerkelijke kwijtschelding van openstaande belastingschulden en/of de restitutie van reeds betaalde belastingaanslagen. De waterschappen hebben overigens aangegeven zich zorgen te maken over de negatieve publiciteit die in verband met het grote tijdsverloop bij de ex-partnerregeling (zie ook punt 12 hierna) hoogstwaarschijnlijk de kop op zal steken.

11. Gegevensuitwisseling

De gegevensuitwisseling kent 3 aspecten. De eerste is dat het belangrijk is dat er een wettelijke grondslag voor de benodigde gegevensuitwisseling en gegevensverwerking is. In de Memorie van Toelichting staat dat artikel 6.12 van het wetsvoorstel in deze grondslag voorziet. Wij hebben dit echter niet als zodanig in genoemd wetsartikel terug kunnen lezen. Hier zou dus nog aandacht voor moeten zijn.

Het tweede aspect van de gegevensuitwisseling betreft de helderheid en eenduidigheid van de uit te wisselen lijsten. Zoals wij in het begin van deze brief al hebben opgemerkt, is het belangrijk dat de lijsten over ex-partners en nabestaanden goed onderscheiden kunnen worden van andere KOT-lijsten. Een heldere en eenduidige naamgeving helpt hierbij.

Het derde aspect dat wij willen noemen is dat de waterschappen ervoor pleiten om pas tot gegevensuitwisseling over ex-partners en nabestaanden over te gaan wanneer definitief vaststaat dat de personen die het betreft voor herstel in aanmerking komen. Dit verkleint de kans op fouten.

12. Groot tijdsverloop

Of een ex-partner of een nabestaande voor herstel in aanmerking komt, is afhankelijk van de vraag of de ouder die initieel om herstel heeft gevraagd (of had kunnen vragen), definitief als daadwerkelijk gedupeerde ouder wordt aangemerkt. Op dit moment is de verwachting dat in een (groot) aantal gevallen pas in 2025 (of later) definitief bekend zal zijn of een ouder die initieel om herstel heeft gevraagd, al dan niet daadwerkelijk gedupeerd is. Dit betekent dat ex-partners en nabestaanden in een aantal gevallen dus ook nog erg lang moeten wachten en nog een aantal jaren in onzekerheid zullen verkeren over de vraag of bijvoorbeeld hun openstaande belastingschulden wel of niet zullen worden kwijtgescholden. Voor de waterschappen is het erg belangrijk dat ex-partners en nabestaanden door het Rijk goed geïnformeerd worden over deze volgtijdelijkheid. Zonder goede informatie hierover zullen ex-partners namelijk verwachten dat hun schulden snel na het van kracht worden van de regeling zullen worden kwijtgescholden, terwijl dat in de praktijk in een aantal gevallen mogelijk dus nog wel een aantal jaar zal gaan duren.

Een ander risico dat met het tijdsverloop samenhangt is dat openstaande schulden wellicht niet meer worden betaald, dat er wel invorderingsactiviteiten plaatsvinden en dat later blijkt dat deze schulden kwijtgescholden moeten worden. Of dat er wordt betaald en dat er later gerestitueerd moet worden.

13. Mogelijk in veel gevallen restitutie van reeds betaalde belastingen

Het wetsvoorstel gaat er van uit dat betalingen die op een openstaande belastingschuld plaatsvinden (het gaat om openstaande belastingschulden die onder de reikwijdte van de herstelregeling vallen) aan de ex-partner worden gerestitueerd als later blijkt dat deze schuld voor kwijtschelding in aanmerking komt. Het gaat mogelijk om veel gevallen. In hun reactie hebben de waterschappen ons laten weten dat het geschetste effect zich zeker zal voordoen en dat dit gevolgen heeft voor de uitvoeringslasten en voor zaken als verantwoording en controle. De waterschappen zien mogelijkheden om de lasten te verminderen door slim gebruik te maken van bestaande workflows en scripts.

Wij hopen u geïnformeerd te hebben. Als er vragen zijn, kunt u contact opnemen met Virginia Anches op vanches@uvw.nl of via 06-51747049.

Met vriendelijke groet,

Meindert Smalbroek
Algemeen directeur